

ROLF TARRACH

Físic, rector de la Universitat de Luxemburg

Gestor Rolf Tarrach (València, 1948) és físic teòric, però ja fa anys que va canviar laboratoris i aules per despatxos i gestió dura. Ha sigut president del CSIC, coneix a fons Brussel·les i el model científic de diversos països i és el rector de la Universitat de Luxemburg

“La distribució de la feina no coincideix amb la del talent”

MÒNICA L. FERRADO

La carrera de Rolf Tarrach acumula prou mèrits per ser un referent mundial. De fet, és un dels científics de prestigi internacional que ajuden a impulsar una nova iniciativa, el Barcelona Institute of Science and Technology (BIST), que dirigeix Montserrat Vendrell. Tarrach ha estat a Barcelona amb motiu de la inauguració oficial del curs de la UPF.

Per què cal aquesta unió del BIST?
Són sis dels millors centres de recerca (CRG, ICIQ, ICN2, ICFO, IFAE i IRB), segons tots els indicadors de qualitat. Entre els sis tenen 49 beques de l'European Research Council (ERC), un gran indicador, perquè són les que tenen més prestigi i recursos. Sumen més d'una quarta part de les que s'han atorgat a tot Espanya. Per tant, el BIST serà un dels millors instituts a nivell europeu, i fins i tot mundial. Donarà més visibilitat i projecció i, a més, permetrà establir simbiosis molt interessants: la química, la física, els materials, la medicina... I crear noves línies de recerca de frontera, que són les més interessants, les que aconsegueixen coses trencadores. També esperem que sigui un estímul i un model a imitar per ambició i qualitat.

¿S'inspira en el model de l'institut alemany Max Planck?

No exactament. El Max Planck està format per uns 80 instituts en un país de 84 milions d'habitants. Per cada institut hi ha un milió d'habitants, i el PIB és més alt. Aquí aquests números no surten. S'han creat molts instituts i des del meu punt de vista no crec que Catalunya tingui els recursos financers per mantenir el mateix nivell a tots els centres universitaris de recerca. Això passa també en altres països, com per exemple a Itàlia. Jo diria que l'únic que té els recursos per mantenir un sistema així és Alemanya.

Què recomanaria?

Al nord d'Europa la recerca pública es fa bàsicament a les universitats. No hi ha aquesta dispersió. Per tant, els polítics s'hauran de plantejar si volen un sistema d'excel·lència, i això vol dir menys instituts, o si volen un sistema més ampli i renunciar a l'excel·lència. El problema d'un sistema inclúsiu és que sovint s'igual a la baixa.

El que planteja és delicat...

Jo aquí no hi tinc res a perdre ni res a guanyar. Visc a Luxemburg i també estic actiu a Brussel·les, com a president de l'Associació Europea d'Universitats, i prefereixo parlar clar dels perills que veig.

Aquest cafè per a tothom és la tònica al CSIC, que vostè va presidir.

Sí, vaig entrar-hi amb la intenció de modernitzar-lo i vaig comprovar que una cosa és el que vols fer i una altra el que pots fer. Vaig presentar la dimissió però van trigar dos mesos a ac-

ceptar-la perquè s'acabava d'enfonsar el *Prestige* i no els interessava.

Entretingut?

[Riu.] Sí, bastant.

Què cal fer, doncs, amb el CSIC?

Té membres i instituts excel·lents, però és massa un braç de l'Estat burocratitzat sense les condicions per sobreviure en un entorn competitiu d'alt nivell. Són 117 instituts amb la meitat de pressupost que el Max Planck o menys. Caldria fer una revisió a fons, donar-los autonomia total i revisar també el model de finançament. Avui dia el sistema funcional no és adequat per a una recerca puntera que és internacional. La distribució de la feina no coincideix amb la del talent. Cal una altra fórmula per fer fitxatges i per treballar amb gent d'arreu. El contracte laboral és més fàcil i més atractiu a nivell internacional.

I com va arribar a Luxemburg?

Estava molt involucrat en temes de política científica a la UE, i em va contactar un *headhunter* perquè es buscava rector per a una nova universitat. Vaig passar les entrevistes pertinents, els vaig agradar i vaig veure que era una cosa única al món, crear una universitat nova. Hi ha més casos. La universitat de Singapur, a la Nanyang Technological University, té 24 anys i ja és líder de les universitats joves, i la presideix un suec. I tenen gent de tot el món.

Com es pot ensenyar el valor de la ciència ara que es té més accés a idees pseudocientífiques?

El món és molt més incert que fa 40 anys. Ningú sap com serà el futur. Vivim en una Europa en una gran crisi: migració, ascens de l'extrema dreta... És quasi normal que la gent busqui consol al marge de la ciència. Però no oblidem que el més important és que la gent sigui feliç. Marie Curie va dir: "No hi ha res de què hàgim de tenir por, el que hem de fer és entendre-ho tot". Quan s'entenen les coses no es té por, la ignorància fa creure en coses absurdes o fa pensar que la culpa sempre és dels altres.

¿Cal ser pràctics i fixar-se, sobretot, en la ciència aplicada?

El problema de la ciència és que no saps d'on vindrà un èxit. La meua idea és que no cal planificar tant, sinó triar els més creatius, perquè no sabem d'on vindrà una revolució tecnològica, sempre arriba de la manera més inesperada. El World Wide Web es va crear al CERN sense que ningú ho demanés. Se'ls va acudir com un mecanisme per compartir dades de recerca. Un estudi del Russell Group diu que s'ha demostrat que el benefici econòmic de la recerca bàsica és més important que el de la recerca aplicada. L'aplicada proporciona canvis incrementals, però la bàsica crea revolucions. —

Rolf Tarrach ha estat a Barcelona amb motiu de la inauguració oficial del curs a la UPF, que celebra el 25è aniversari. CRISTINA CALDERER

“Catalunya no té prou diners per a tants centres científics. Si es vol excel·lència, calen menys instituts”

“Avui dia el sistema funcional no és adequat per a una recerca puntera que és internacional”